

19.9.2025

VN/25676/2025

VN/25676/2025-YM-2

Metsähallitus

Ympäristöministeriön luovutuslain 12 §:n mukainen lausunto valtion kiinteistövarallisuuden luovuttamisesta; Säpin majakkasaari, Selkämeren kansallispuisto

1. Lausuntopyyntö

Metsähallitus on pyytänyt ympäristöministeriöltä lausunnon oikeudesta luovuttaa valtion kiinteistövarallisuutta annetun lain (973/2002, muutettu 1391/2019, jäljempänä luovutuslaki) 12 §:n mukaisesti siitä, onko kyseessä olevalla kiinteistövarallisuudella erittäin huomattavaa merkitystä luonnonsuojelun kannalta.

Ympäristöministeriön lausunto on pyydettävä, jos luovutettavalla kiinteistövarallisuudella saattaa olla huomattava merkitys luonnonsuojelun kannalta. Luovutuslain 4 §:n 2 momentin 2 kohdan mukaan sellaista kiinteistövarallisuutta ei saa luovuttaa, jonka merkitys luonnonsuojelun kannalta on erittäin huomattava.

Lausuntoa pyydetään Eurajoen kunnan ulkosaaristossa Selkämeren kansallispuistossa sijaitsevan Säpin majakkasaaren yhdeksästä rakennuksesta maa-alueineen. Lausunnon kohteena olevat maa-alueet kattavat yhteensä noin 0,5 hehtaaria. Kukin rakennus on lausuntopyynnössä rajattu omalle tontilleen. Seitsemän rakennusta sijaitsee majakan pihapiirissä tai sen välittömässä läheisyydessä. Kaksi pienempää varastoa sijaitsevat Kruunumöljän laiturilta lähtevän polun varressa. Säpin rakennuskokonaisuuteen kuuluvat majakanvartijoiden ja majakkamestarin asuinrakennukset, sauna, makasiini, keittokatos, navetta, sekä kolme varastoa.

Asuinrakennukset on vuokrattu yhdistyksille. Toinen yhdistys on hoitanut majakan opastuskierroksia ja toinen, Porin lintutieteellinen yhdistys, ylläpitää Säpin lintuasemaa.

2. Kaava- ja suojelutilanne

Säpin saarella on voimassa Luvian rantaosayleiskaava 2004/2008. Kaavassa pääosa alueesta on osoitettu luonnonsuojelualueeksi (SL). Rakennukset sisältyvät kaavassa kulttuurimaisema-alueeseen (kh), jolla on osoitettu seutukaavan mukaiset arvokkaat kulttuurimaisemat. Alueen ominaispiirteet, kuten vanha rakennuskanta ja avoimet maisematilat, tulee säilyttää. Lisäksi majakkapihan alue on osoitettu vesiliikennealueeksi (LV-3/s), joka sisältää kulttuurihistoriallisesti arvokkaita majakkarakennuksia ja -rakennelmia, jotka on säilytettävä.

Säpin majakkayhteisö ja luotsiasema on valtakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö (RKY 2009). Säpin luotsi- ja majakkasaaren rakennukset muodostavat hyvin säilyneen ja monipuolisen merenkulun historiaan liittyvän rakennuskokonaisuuden.

Pääosa Säpin majakkasaaresta kuuluu lailla (326/2011) perustettuun Selkämeren kansallispuistoon sekä kokonaan Luvian saariston Natura 2000 -alueeseen (FI0200074 SAC/SPA). Luvian saaristo on myös valtakunnallisen rantojensuojeluohjelman kohde.

3. Luontoympäristön arvot

Metsähallitus on sisällyttänyt lausuntopyyntöön kuvauksen Säpin saaren luontoarvoista. Säpin 150 hehtaarin laajuinen saari on kokonaisuutena luonnoltaan arvokas. Saaren rehevällä diabaasikallioperällä on muun muassa valtakunnallisen lehtojensuojeluohjelman kohde ja arvokasta perinnemaisemaa. Saaren merkitys muuttolintujen levähdyspaikkana on suuri.

Säpin luontoarvoihin sisältyy sekä luonnontilassa kehittyviä edustavia lehtoja, kangasmetsiä ja saaristoluontotyyppejä että luonnonhoitoa vaativia avoimia ja puoliavoimia luontotyyppejä, kuten perinnemaisemia. Säpin luonnonhoitoa vaativissa luontotyypeissä ja lajistossa korostuvat majakkapihan niityt ja kedot sekä laajat rantojen merenrantaniityt ja metsälaitumet.

Valtakunnallisessa perinnemaisemainventoinnissa kaikki Säpin perinnebiotoopit on luokiteltu valtakunnallisesti arvokkaiksi. Majakkapihan rakennusten vuokralaiset ovat vastanneet ketojen hoidosta niittämällä ja raivaamalla. Alueen merenrantaniittyjä ja muita perinnemaisema-alueita hoidetaan nautalaidunnuksella, jonka merkitys saaren luonnolle on huomattava.

Laidunnuksesta vastaa laidunvuokralainen maiseman ja luonnonhoidon sopimuksella.

Säpin kasvillisuudessa näkyy Itämeren Pohjanlahdelle tyypillinen merenkohoamisrannikon sukkessio. Rannan tuntumassa on erityyppisiä rantaniittyjä. Kauempana rannasta on tervaleppälehtoja, kuivia kankaita, ketoja ja erityyppisiä pieniä suopainanteita.

Edustavimmat kedot ja niityt sijaitsevat majakan piha-alueella. Majakkapihan rakennukset sijaitsevat Natura-luontotyyppikuviolla runsaslajiset kuivat ja tuoreet niityt (6270).

Matalakasvuisten kallioketo-osien kanssa vaihtelevat korkeakasvuisemmat niityt, joilla vallitsevat heinät ja suurruohot. Majakan piha-alueella on satojen ketonoidanlukkojen (NT) esiintymä, joka jää osin lausuntopyynnössä esitetyn tonttijaon alle. Aikaisempia havaintoja on myös pohjannoidanlukosta (NT) kahdelta eri alalta majakkapihaa. Punaisen kirjan lajeja majakkapihalla ovat lisäksi runsaana kasvavat ketoneilikka (NT) sekä keltamatara (VU). Huomionarvoisia lajeja ovat muun muassa jänönapila, valkolehdokki, humala, mäkikattara, mäkikaura, mäkihärkki, mäki- ja hietalemmikki, iso- ja pikkulaukku sekä ruoholaukka.

Majakkapihan lähialueen perinnemaisema-alueella vuorottelevat luonnontilaisenkaltaiset lehdot, lehtometsälaitumet, kedot sekä merenrannikon luontotyytit. Kaksi varastorakennusta sijaitsevat Natura-luontotyyppikuviolla merenrantaniityt (1630). Alueen uhanalaiseen ja silmälläpidettävään kasvilajistoon kuuluvat ketoneilikka, keltamatara sekä taantuneet keto- ja pohjannoidanlukko.

Lisäksi alueella esiintyy mäkilemmikkiä, aholeinikkiä, isolaukkua ja puna-ailakkia. Majakan länsi- ja pohjoispuolelta sataman itäpuolelle ulottuu tervaleppälehto.

4. Ympäristöministeriön kanta

Luovutettavaksi esitetty kiinteistövarallisuus sisältyy lailla perustettuun Selkämeren kansallispuistoon. Ympäristöministeriö toteaa, että kyseessä olevan kiinteistövarallisuuden luovuttaminen Metsähallituksen hallinnasta edellyttäisi muutosta Selkämeren kansallispuistosta annettuun lakiin.

Luovutettavaksi rajatut rakennukset piha-alueineen ovat pinta-alaltaan pieniä. Rajattujen tonttien luonnonsuojelullisen merkityksen arvioinnissa ympäristöministeriö ottaa huomioon kohteiden sijainnin Selkämeren kansallispuistossa ja Luvian saariston Natura-alueella ja tarkastelee asiassa kansallispuiston ja Luvian saariston Natura-alueen suojelutavoitteiden toteutumista.

Säpin saari on erityisen merkittävä aktiivista hoitoa edellyttävien perinneympäristöjen ja niiden lajiston suojelussa. Vuoden 2018 luontotyyppien uhanalaisuusarvioinnissa kaikki perinneluontotyypit arvioitiin uhanalaisiksi. Koko maassa pääosa perinneluontotyypeistä arvioitiin äärimmäisen uhanalaisiksi (CR), ja kaksi perinneluontotyyppiä erittäin uhanalaisiksi (EN). Valtakunnallisessa perinnemaisemainventoinnissa kaikki Säpin perinnebiotoopit on luokiteltu valtakunnallisesti arvokkaiksi. Säpin saaren kaltaisten edustavien ja aktiivisen hoidon piirissä olevien perinneluontotyyppien keskittymien merkitys on luontotyyppien uhanalaisuus huomioiden erityisen suuri.

Lausunnon kohteena oleva kiinteistövarallisuus sijaitsee pääosin Säpin saaren edustavimmalla ja lajistoltaan monipuolisella keto- ja niittyalueella majakkapihan alueella. Rakennusten piha-alueet ovat kiinteä osa luontotyyppiä, joka kuuluu myös Luvian saariston Natura-alueen suojeluperusteisiin. Säpin saaren rakennuksilla on lisäksi keskeinen merkitys aktiivista hoitoa edellyttävän keto- ja niittyalueen sekä saaren muiden perinneluontotyyppien hoidossa. Rakennukset mahdollistavat hoitoon tarvittavan välineistön varastoinnin ja toimivat tukikohtana hoitoon osallistuville henkilöille. Rakennusten vuokralaiset ovat vastanneet luontotyyppien hoidosta muun toimintansa ohessa.

Säpin saaren rakennukset ja niitä ympäröivät avoimet ja puoliavoimet luontotyypit muodostavat valtakunnallisesti arvokkaan luonto- ja kulttuurimaiseman kokonaisuuden. Kulttuuriperinnön säilyttäminen sisältyy luonnonsuojelullisten tavoitteiden lisäksi Selkämeren kansallispuistosta annetun lain 1 §:ssä säädettyyn kansallispuiston perustamistarkoitukseen. Säpin saari on myös yksi kansallispuiston keskeisimmistä vierailukohteista.

Ympäristöministeriö katsoo, että Säpin saaren rakennusten ja niitä ympäröivien maa-alueiden rajaaminen ulos kansallispuistosta ja luovuttaminen valtion hallinnasta vaikuttaisi haitallisesti Luvian saariston Natura-alueen suojeluperusteena olevien, aktiivisia hoitotoimenpiteitä edellyttävien luontotyyppien ja lajiston suojeluun ja hoitoon sekä Selkämeren kansallispuiston perustamisella turvattujen luonto- ja kulttuurihistoriallisten arvojen säilymiseen.

Edellä esitetyn perusteiden ympäristöministeriö katsoo kyseessä olevan kiinteistövarallisuuden merkityksen olevan luovutuslain 4 §:ssä tarkoitettulla tavalla luonnonsuojelun kannalta erittäin huomattava. Ympäristöministeriön näkemyksen mukaan Selkämeren kansallispuiston ja Luvian

saariston Natura-alueen suojelutavoitteiden mukainen hoito ja käyttö turvataan säilyttämällä Säpin saarella sijaitseva kiinteistövarallisuus valtion omistuksessa.

Ylijohtaja

Tarja Haaranen

Erityisasiantuntija

Ilona Latsa

Jakelu

Metsähallitus

Tiedoksi

Sisäministeriö

Puolustusministeriö

Museovirasto

Varsinais-Suomen ELY-keskus

Eurajoen kunta

VN/25676/2025-YM-2

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: